

PLYNAĆ (559) *vb impf*

inf płynąć (60). ◇ *praes 1 sg* płynę (22). ◇ *2 sg* płyniesz (8). ◇ *3 sg* płynie (203). ◇ *1 pl* płyniemy (3) *RejWiz, BielKron, GosłCast*, płyni(e)m (2) *GórnDworz, KlonFlis*; -emy (1), -(e)my (2). ◇ *2 pl* płyniecie (1). ◇ *3 pl* płyną (84). ◇ *praet 1 sg m* -m płynął (1). ◇ *2 sg m* płynąłeś (1). ◇ *3 sg m* płynął (26). *f* płynęła (28). *n* płynęło (5). ◇ *1 pl m pers* płynęliśmy (5). ◇ *3 pl m pers* płynęli (12). *m an (cum N: małpiez z żółwiem)* płynęli (1). *subst* płynęły (20). ◇ *fut 3 sg n* płynąć będzie (1). ◇ *3 pl subst* będą płynąć (1). ◇ *imp 2 sg* płyn (8). ◇ *3 sg* niech, niechaj płynie (2). ◇ *2 pl* płynćie (1). ◇ *3 pl* niech płyną (2). ◇ *1 du* płynwa (1) *RejZwierz* 117v. ◇ *con 1 sg m* bym płynął (1). ◇ *3 sg m* by płynął (2). *f* by płynęła (4). *n* by płynęło (7). ◇ *2 pl subst* byście płynęły (1). ◇ *3 pl m pers* by płynęli (4). *subst* by płynęły (7). ◇ *part praes act* płynąc (35).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *Lać się, toczyć się; fluere Miech, Vulg, Mącz, Calep, JanStat, Cn; manare Mącz, Modrz, Cn; descendere Vulg, PolAnt; stillare PolAnt, Cn; scatere Mącz, Cn; decurrere HistAl; abire, defluere, egredi, fundi, ire, vadere PolAnt; ferri, innatare Mącz; influere Calag; denatare Calep; distillare, labi, profluere, scatire, scaturire, volvi Cn (245) : Mano, Płynę/ Ciekę. Mącz 208b; Corrivor, Weśpolek płynę/ fpywam/ ściekam/ zbiegam fie weśpolek. Mącz 357a, 54a, 131b, 132b; Calag 136b; Praefluo – wprzod płinę. Calep [833]a, 239b, 424b, 842b, 904b, 1022b.*

płynąc dokąd (1): Denato – Nadoł płine. Calep 305b.

Fraza: »krew po drogach płynie, strumieniem płynęła« = przelano wiele krwi w walce (1:1): Tatarzy vmowy nie trzymiając, werwawfzy fie na zamek z krzikiem wielkiem wżitky okrutnie poliekli, tak iż też krew ftrumieniem z zamku aż do wifły płynęła [fluxitque sanguis]. MiechGlab 33; KochPs 119.

a. *O wodach bieżących, zwłaszcza rzekach (111) : Rhenus citatus fertur, Prętko plinie Rhen. Mącz 53b; Pracowité woły moie/ Wam płyną té chłodné zdroie KochSob 65; Calep 54b; O pławiączko Sármačka rzek Polfkich głowo/ Płyn fwym Lachom bogáto y ná wiek zdrowo. RybGęśli D2v.*

płynąc po czym (2): LubPs Yv; Fluvius terrae innatat, Po ziemi płinię [!]. Mącz 248c.

płynąc dokąd w jakim kierunku (22): Cifa, tą płinąc z Thatrow ku południowi w dunay w pada. MiechGlab 15, 25; RejZwierz 112; á cokolwiek dżdzu ná thy gory pada według ich fzerokiego rościągienia/ fpywa álbo do Renu/ álbo do Dunáiu/ co płynie do Renu BielKron 286, 274; BudBib Ios 13/3; KochJez B3; w głębokie morze Krwawy Niepr płynął KochPieś 15; Sžkarpává płynie do KROLEWCA łobie KlonFlis H, G3v, G4v. Cf »rzeka płynie«, »woda płynie«, »na zad płynąc«.

płynąc skąd [w tym: od czego (1)] (4): MiechGlab 15; Ná prawym brzegu Złotorya leży/ Zburzony zamek/ zá nią Drwięcá bieży/ Miedzy Prufámi płynąc od Brodnice Czýni gránice. KlonFlis Gv. Cf »rzeka płynie«, »woda płynie«.

płynąc którędy (11): Ieft też Cimerius Bosforus/ przez ktory Palus Meotyká w morze Pontfkie płynie BielKron 274; BudBib Ios 13/3; KochJez B2v; Narew y z brácią/ wnet fię rozniewála/ A inřą drogą płynąc fię wezbrála. KlonFlis G4v, Gv, G3v. Cf »rzekt płynie«, »płynąc swym torem«.

W porównaniach (4):

*~ Jako comparandum (3): Przywroćze nas Pánie náłz z wyęzyenya náłzego/ Iák wody kthore płyną s wchodu fłonecznego LubPs cc5v; SkarJedn 24; SarnStat *3v.*

Jako comparatum (1): Ták Nil AEgyptfki/ płynie między groble Vięty/ prawie iák między hołoble. *KlonFlis* G3v. ~

W charakterystycznych połączeniach: *płynąc do portu morskiego* (2); *płynąc ku morzu (w morze)* (4), *ku północy, ku południu (południowi)* (2); *płynąc ze wschodu słonecznego, ze wszech stron, na wschód słońca*; *płynąc inszą drogą, miasta środkiem, środkiem, po suchych miejscach, po ziemi*; *płynąc bogato, cicho, pięknie* (2), *prędko, słabo, ustawicznie* (2), *zdrowo*.

Frazy: »krwią rzeki (a. strumienie itp.) płynęły; w rzekach woda krwawa płynęła; w strumieniach krwi płynęły« (5;1;1): Pełne potoki Cyzon wielkość trupow w lię wzyęły/ A w strumieniach Kádumim obfite krwi płynęły *LubPs* hhv; Kazał pan/ á w południe noc gęsta wftála/ [...] Kwią zdroie/ krwią płynęły rzeki fzarłatné *KochPs* 158, 117; Tegoż Roku w rzekach Śląskich w Odrze y w Ofie/ przez trzy dni wodá krwáwa płynęła *StryjKron* 345, 51, 507, 528.

»rzeka (a. rzeczysko) płynie« [w tym: *dokąd* (9), *skąd* (1), *którędy* (2)] [szyk zmienny] (13): A gotowem morze wypić: Ale bych to pierwey rad miał/ By to moy Sámpierz wdziałá/ Ktore rzeki w morze płyną/ By obrocił stroną inną. *BierEz* D4v; Erex iefth riba wielka którą zową Wiża/ lie rodzi w Dunaiu/ y w inych rzekach ktore płyną do dunaia *FalZioł* IV 34d; *RejZwierz* bb2v; Przezwiśko też rzeki trzeciej ieft Hidekel/ tá płynie ná wchod słońcá [Et nomen fluvii tertii Chidekel: ipse vadit ad Orientem] ku Afyryey. *BibRadz* Gen 2/14; *BielKron* 9, 79; *SkarJedn* 24; *KochPs* 158; Płáczę rzeká fzumnogłóśna *Meletes* krzykliwy Płynąc pod Smyrneńkie mury *KlonZal* B3v; *GostGospPon* 170; *SarnStat* 466 [2 r.]; *KlonFlis* G4.

»wod(k)a (a. zdroj wod) płynie« [w tym: *dokąd* (1), *skąd* (1)] [szyk zmienny] (14): *LubPs* R6, Z6v, cc5v; Pátrz ná tę ćichą wodkę co ták słábo płynie/ Iż wnet záfię natychmiałt lámá w zyemię ginie. *RejWiz* 35, 149, 152v; *RejZwierz* 66v, 130; *HistRzym* 80v; ROzliczne ná fwiecie fzkody/ Ale fnađz nawiętfze z wody. Bo tá wftáwicznie płynie *RejZwierz* Av; *StryjKron* 345; Miluchnym sobie płynćie fzumem wody/ Niech was nie przykrywáią żimné ślińkie lody. *PudlFr* 67; *LatHar* 383; *SarnStat* *3v.

Zwroty: »strumieniami płynąc« (1): Bo iáko wodá strumieniami płynąc między fczępiem drzewá y żiołá ochładza/ [...] tákże fercá człowiecze/ [...] będąc odwilżoné y ochłodzoné wzroft biorą więtfzy *SarnStat* *3v.

»płynąc (swym) torem« (2): *ZawJeft* 19; Płynie [Wisła] fwym torem wyźlzey nád rolámi *KlonFlis* G3v.

»na zad płynąc« (1): Retro fluere amnes nostra vidit aetas, ná zad płynąc. *Mącz* 354c.

Szereg: »płynąc a nie ustawać« (1): Iákie drzewo/ táká y rofzczká. Przetofz Kátolicka náuká/ fłufznie do rzeki ktora wftáwicznie od wieku płynie/ á nie wftáie/ przyrownana ieft w piśmie. *SkarJedn* 24.

Przen (8) : żyłá trzydzieści y fześć lat/ y poźlá ná lepzy život: [...] gdzie rzeki płyną rofkofzy wfelákiey *SkarŻyw* 584.

płynąc w co (1): A ták zewfłáđ proftym gorze Głębokieć łákomftwo morze A gdzie w co nawięcey płynie Tedy tám narychley ginie *RejRozpr* E2v.

płynąć srod czego (1): Pośilay ią [*Panie, nadzieję moją*]/ potokiem/ Oney niebieskiej dobroci [...] Co/ co dzień/ świeżym łkokiem/ W łwoich źrzodłach zączęty/ Szrod źiołek płynie/ po łące rozpięty. *GrabowSet* I3.

W porównaniu (1): Bo to [*młodość*] iest wiek ták dziwny/ iż łie nikt s tey łprawy/ Ani łłufźnie obaczy/ áni łie wypráwi. Iuż tám nie guz áni łmierć ni żadna przygodá/ Ták więc márnie łwawola płynie iáko wodá. *RejWiz* 89v.

Fraza: »ziemia, gdzie płynie miód i mleko« = *ziemia obfitująca w dobra (1):* kto nie tełkni [...] do łzie łie łney gđzie płynie miód y mleko/ y rzekami łię włzytkie rołkołzy y łkárby wylewáią? *SkarKaz* 550a.

Zwroty: »cicho płynąć« = *zachowywać się spokojnie (1):* (*nagł*) *Morłki Zegotá.* (-) *TEn* nád wodą tuż miełzka y *Morłkim* go zowá/ [...] A wodá więc brzegi rwáć/ bárzo łudzyom łzkodzi/ Ale gdy łicho płynie/ ná włzytko łie godzi. Lecź zda mi łie iż ten náłz/ ná włzem łicho płynie. A pewnie nikomu nic/ dla łiego nie zginie. *RejZwierz* 66v.

»rzekami płynąć« = *występować w obfitości (1):* Y owłłsem tem przyłkádem bęđdzie łie káždy łtárał ktokolwiek łwiádom łobrotliwóci łwoiey/ iż łobie ziedna czás odpuffłczenia grzechow łwoich/ á łnadz potem by rzekámi płynęły włstępkí ie⁸⁰ iemu iuż nic zálzkodzić niemogá. *RejPs* 46v.

a) *Docierać [do kogo] (1):* Do walecznych *Iberow*/ tálz łławá płynęłá/ A tám przy łwięty łkrołu w łokoju łtánęłá. *SapEpit* [B2].

α. *O rzekach jako elementach topografii: być gdzie (19):* *BielKron* 307v; *Kuméiá* z tey łtrony/ Z drugiéy *Lowoći* płynáł łtrumień łnewsłciágniony. *KochJez* B3v; *SzarzRyt* D3.

płynąć gdzie (14): záthkáli włłfyłtkie łtudnice/ y potok ktory płynáł w łośrzodku łzie łie *Leop* 2.Par 32/4; Przy tym *Miełłcie* y *Zamku* płynie źrodło *KwiatOpis* B2v; *StryjKron* 742; kędy *Mikuliná* *Cérkiew* łtoi/ á pod łię byłtra płynie *Dźwiná.* *KochJez* B3, Bv. Cf *Frazy.*

W charakterystycznych połączeniach: płynąć w tych krainach, przy mieście, około ołtarza, pod pałacem, pod płotem, w pośrzodku łzie łie, łśrzodkiem gor, na wysokołciach łiebieskich.

Frazy: »rzeka (a. rzeczysko) płynie« [*w tym: gdzie (7)*] = *decurrit fluvius HistAl; fluit fluvius JanStat* [*szyk zmienny*] (8): *MiechGlab* **3v; Pod łnym páłacem rołkołzna rzeká płynęłá iáłna iáko *Kryłtał.* *HistAl* L7; *RejWiz* 65; rzeká *Eufrates* [...] tám w łtych łkráinach płynie. *RejAp* 81v, 188; *HistHel* D3; *Szrodkiem* łego włzytkiego łśrębna rzeká płynie *KochProp* 11; *SarnStat* 466.

»[gdzie] płynie wodá« = *it aqua PolAnt* [*szyk zmienny*] (3): Ktori wypuffłczáłz źrzodłá na łpagorkach/ á łmiedzy łrzdkiem gor płyná wody *WróbŻółt* 103/10; *LubPs* Y5v; *BibRadz* 3.Reg 18/35.

Szereg: »płynąć i być« (1): A iż rzeki y rzeczylká z łwielkiéy częłci łmiedzy łđiedzłctwy/ y łosiádołciámi/ włłámi/ płyná y łá [*fluunt et habentur JanStat* 419]: [...] tákowa rzeká áłbo łpotoczek łma byđz zá gráncie łmiáná *SarnStat* 466.

β. *Wypływać, wyciekać (28):* *Scates*, *Plinę*/ wylmetám łię/ wyskákuyę. *Mącz* 371a.

płynąć skąd [w tym: z czego (18)] (21): *Cífa* rzeka z łtatar [*lege: z Tatr*] płynie. *MiechGlab* *7; *RejPs* 114v, 115; *Weźrzyć* ná włzytkę zyemłię y co ná łney bywa/ [...] Y iáko łny rzeki ktore z *Ráiu* płyná/ *Dziwnemi* łodnogámi zálę w łmorzu glná. *RejWiz* 45, 34, 149v; I płynęłá rzeká z *Eden* dla łodwłłzáná łádu *BibRadz* *Gen* 2/10, *Deut* 9/22, *Esth* 10/6; *BielKron* 292; *GórńDworz* Ii3; áłe iż łdułáli [*Żyđzi*]

ktemu opátrności Páńfkiey/ tedy im wody s łuchych łkał płynęły *RejPos* 257, 56, 218v; *RejZwierc* 204; *BudBib Iob* 14/11; *Oczko* 1, 4v; Kóniów zdróy/ y dziś zowią: ten z kámieniá płynie *KochPhaen* 9; *KochMRot* C2v; *GrabowSet* K4v.

W porównaniu (1): A iák z krynice/ co w káżdey godzinie Wypułzcza potok żywy/ Przeyrzyłtym źrzodłem płynie; [...] Ták też z mych oczu/ przez iągody/ łkoki/ Iálne w łwoiey włafności/ Máią hoyne potoki *GrabowSet* K4v.

W charakterystycznych połączeniach: *płynąć z czeluści osłowej, z gory (3), z kamienia, z krynice, z morza, z rajy, z skały (4), z stoku, z Tatr.*

Przen (6) : ty Pánie (proszę) zmiłuy łię/ kthorego miłóšierdzia źrzodło płynąć nigdy nie przełtawa. *LatHar* 207.

płynąć skąd [w tym: z czego (3), od kogo, od czego (2)] (5): Sławny REY/ [...] Przyrodzonym dowćipem wielkiey łławy dołtał/ [...] Wodzá żadnego nie miał/ á trefil [!] do łkály/ Z ktorey płyną łtrumienie niełkończoney chwały. *Prot E; RejAp* 104, 133; *BudBib Dan* 7/10; Bo nie łą [*Arianie i inni heretycy*] źrzodłami/ ktoreby włtáwicznym náłtępkim płynęły od Pána Chrıstulá y Apołtołow iego: ále kálużami/ ktore w łobie dłuogo wody/ chocia łłotney zádzierzeć nie mogą. *WujNT* 417.

W porównaniu (1): s prawdziwych á wiernych łzáfárzow prawdy Bożey słtáli łie fálłzerze/ [...] sfálłzowawłzy wierná á łzczyrá łtudniczę Páńfká/ s ktorey płynęły iáko z obfitego wzdroiu ony nieomyłne wody łwięta prawdá iego. *RejAp* 133.

Szereg: »płynąć a wychodzić« (1): Rzeka też ogniłta płynęła á wychodziłá od oblicza iego. *BudBib Dan* 7/10.

b. O morzu: falować (2) : Zefir ná ćichym morzu podnołł bálwány/ [...] które póki czuiá Łálkawy wiátr/ leniwo naprzód połtępuią/ Potym zá dużłzym duchem co raz gęłłłz łwłtáią/ A płynąc przeciw łłońcu dáłeko błyłkáiá *KochProp* 14.

W przeciwstawieniu: »płynąć ... stać« (1): Morze nie łtoi nigdy/ záwždy płynie *KochPieł* 49.

c. O deszczu: padać (5) :

płynąć z czego (4): Ná ten czás łie wzrułzeniem dziwnye zyemiá trzáfłnęła A z niebiełkich obłokow gwałtem wodá płynęłá. *LubPs* gg6; Dáley powiedáć Pan raczy: Iż będzie im daná moc zámknąć niebo/ áby nic nie płynęło z niego zá czáfu prorocłwá ich. *RejAp* 91 [*idem*] 89v; *GrabowSet* F4v.

płynąć na co (1): Bo gdy łie tobie zda rołkázefłz płynąć dełłczowy ná obliczność łuchey ziemie [...] boże náłz. *RejPs* 97v.

d. O innych płynach: ciec, kapać, spływać (111) : źimie meaty źiemné łą goręcłłzłé/ gdy źiemniá po więřzchu zmářzłá/ nie ták ich łatwie przepułzcza/ tedy łok ón [*tj. wody podskórne*] ogniem źiemnym bářziew pobudzony/ hoyniéy płynie *Oczko* 9.

płynąć do czego (7): Auicenna piłze o nich [*o granatach*] á zwłáłzcza o kwalnych iże Kolere włmierzaiá/ á niedopułzcza iey płynąć do żołádká *FalZioł* III 20d, †3d, †5a, ++b, I 88b, III 27d. Cf »krew płynie«.

płynąć z kogo, z czego (7): Kámienny otok/ iefł ow muł ktory z kámieniá brułńnego płynie/ gdy ná nim iakié żelázo brułsiá álbo toczá *SienLek* Y; *KochDz* 107; *GrabowSet* S3. Cf *Frazy*.

plynąć ku czemu (2): bywa bolenie wżow albo łzumienie, piżczenie: gdi płynie [wilkość] ku błonkam wżnym *FalZioł* V 8v, 8v.

plynąć na co (7): gdy płynie ona wilkość/ flona/ ołtra na pierfi/ bywa też Obtulnia/ to iełt bolenie oczu *FalZioł* V 8v, III 33a, V 8v; *KochPs* 196. *Cf Frazy*.

plynąć przez co (2): Winá łobie każe dáć [*Midas*]: próżna myśl o winie/ Bo z sklenice przez gárdło łczére złoto płynie. *KochDz* 107. *Cf* »krew płynie«.

plynąć w co (3): Też gdi łoku czebulnego wpułciż w vcho [...] tedi [...] wilkołci nie dopułcza płynąc w wży. *FalZioł* I 27d, III 27d, V 77v.

plynąć czym (1): *KochPs* 33 *cf W przen*.

plynąć skąd (3): Też białe Kadzidło iełt wilkołci flegmiłtych w głowie wyłufzaiące/ y też załtanawiaiące tak iż im niedopułcza z głowy na pierfi płinąc *FalZioł* III 33a; *Receptaculum omnium purgamentorum urbis*, Mieyłce gdzie wżiłtki nieczifłtołci z miałta pliną. *Mącz* 36b; Nie ták iełt wdźięczny oléy báłłámowy Swięzo wylany ná włos Aronowy: Zkąd wonny płynie aż ná kray bogáty Ołtátniéy łzáty. *KochPs* 196.

W porównaniu (1): bodaj tę pomstę poznali Aby za ostrem mieczem svoj mozg tak przelali, Jako to wino płynie *KochMon* 30.

W charakterystycznych połączeniach: *plynie(-nq) muł, nieczystołci, nieżył, olej, sok* [= wody podskórne], *wilkołci* (8), *wino, włos, złoto*; *plynąć do dziął, do oczu* (2), *do ust, do zębów, do żołqđka* (2); *plynąć z czoła, z głowy, z kamienia brułnego, z miasta, z piersi, z sklenice*; *plynąć ku błonkam usznym, ku oczom*; *plynąć na kraj szaty, na piersi* (2), *na podniebienie, na ziemię* (3); *plynąć przez gardło*; *plynąć w nos, w oczy, w uszy*; *plynąć po ciełe, po odzieniu, po twarzy*; *plynąć na dołku macicy*; *plynąć hojniej, łwiebodniej, zbyłnie*; *bronić plynąć* (3), *nie dáć, nie dopułczać* (4).

Frazy: »krew płynie« [w tym: *do czego* (1), *z czego* (1), *komu* (1), *na co* (2), *przez co* (1), *po czym* (2)] (9): [*Wcisnęłi Chrystusowi koronę z ciernia*] tak iż krew/ w oczy w włta/ w włfy ij po obliczu z iego łwiéte głowy obficie ciekla/ aże po iego odzieniu na ziemię plynęła. *OpecŻyw* 128, 427v; [*mdłość i boleść na niewiałstę po złęzeniu przychodzi*] dla łubtelnołci y cienkołci krwi: ktora niemoże łie w ciełe zołtać/ ale płynie na dołku macicy. *FalZioł* V 27v, I 32d, V 59; *BielKron* 447v; *SienLek* 35v, 74; Tám po twarzy nałwiéłfzéy droga krew plynęła *SiebRozmyłł* H2v.

»pot płynie« [w tym: *z kogo, z czego* (3), *na co* (1), *po czym* (1)] (5): Też komu łie ciało zbyłnie otworzy tak iż pot zbyłnie płynie/ namaż ie rożanym oleykiem zmiełzawłzy gi s prochem czýrwonych Sandalow *FalZioł* I [116²]a, I 56c; Iż to potykánie iego [*Chrystusa z diabłem w Ogrójcu*] ták było cięłłkie y łtráłłliwe/ że też krwawy pot zniego na ziemię plynął *KrowObr* 49v; *Gelidus* toto corpore manabat sudor, Zymny pot po wżyłtkim ciełe plynął. *Mącz* 208b; *RybGęłł* B4.

W przen (4) : Włos mi móy wżyłtek Báłłámem płynie *KochPs* 33; Zróđłá [= łzy] plyną po licu/ á z twarzy déłcz łpada *GórnTroas* 63.

Fraza: »płyną szarłatne potoki [=krew]« (1): Niech łie twey moczy zły Tátárzyn boi/ Niechay Wołofzyn hárdołci nie łtroi/ Niech z Mołkwy plyną Szarłatne potoki Koniom po boki. *KmitaPsal* A2v.

Zwrot: »rzekami płynąć [z czego]« (1): KRynice gorzkich łez/ gdzieście zginęły/ Gdy trzeba/ byście rzekami płynęły/ Z nieźczęfney głowy *GrabowSet* S3.

α. *Wyptywać, wyciekać, wydobywać się* (74) :

płynąć od czego (2): Ale ięftli cżuie ciężkość zboleniem małym w prawey flabiznie/ znak ięft iż od wątroby ta ropa płynie *FalZioł* V 9, V 2.

płynąć u kogo (1): A k themu ięftli pirwżego kxiężycza/ albo tego kthore⁸⁰ zapadła niewiafta: mleko v niey z pierfi nacifnionych płynie/ [...]. Znak ięft mdłego płodu. *FalZioł* V 17d.

płynąć z kogo, z czego (51): Też czołnek łtuczony/ á kto ma rołpadliny na rękach/ albo gdzie indzie/ albo krofti s ktorych wilkołczy płyną/ vlecza *FalZioł* I 5d, V 2, 16, 17d, 38, 58v; *BielKom* E5; Ráno wftawły drze oczy áno mu zálnęły/ Knáfle wifzą ná brodzye co z nołá płynęły. *RejWiz* 31, 166v; *BibRadz Lev* 15 arg, 15/2, 7, I 283d marg; *BielKron* 276v; Oleum, Oliwá/ oliy który z drzewá płynie. *Mącz* 261c, 150b; Ale chcefzli ábyć nieczyftoty lepiej z głowy płynęły/ pierwey głowę ciepłymi chuftámi obwiiáiąc zágrzey *SienLek* 15v, 23, 91v, 168v; *SkarŻyw* 31; Gummatuſ – Drzewo sktorego gummi albo ziwica płinie. *Calep* 466b. Cf *Frazy, Zwrot*.

płynąć komu (11): gdi takowey [brzemiennej] mleko płynie zniamię ięft mgłofci płodu *GlabGad* D7; Twarz [opilca] podobna ku łzkápie/ kiedy buyno kroczy/ Pyány mu z gęby płyną/ á blyfczją fie oczy. *RejWiz* 166v; Gdy fye kón nádyma á ftęka/ á z nołá mu wodá płynie/ znak ięft wietrznego ochffatu *SienLek* 168v. Cf *Frazy*.

płynąć „skąd(kolwiek)” (4): I theż zaftanawia [kozłek] płynienie infzych wilkołci fkądkolwiekby płynęły *FalZioł* I 151d. Cf »krew płynie«.

Bezpodmiotowo [z kogo] (1): Ktoby też fiadł ná tym ná czem ten fiedział co z niego płynie/ ma vprác łzáty łwe *BibRadz Lev* 15/6.

W porównaniach (4):

~ *Jako comparatum* (3): *LubPs* bb5v; then ogień [z góry *Etny*] [...] Czáfem z gory płynie iáko ołow álbo łpizá rołpułzczone w ogniu *BielKron* 276v; *KochPam* 82.

Jako comparandum (1): Gdym ięfcze łćiefzki łwe vmywał máłłem/ á z opoki cíekły mi łtrumienie oliwy, (marg) To ięth/ gdym miał thák wielką obfitość wżego/ iákoby też y ná drogách było máłá pełno/ á z opoki oliwá płynęła. (–) *BibRadz Iob* 29/6. ~

W charakterystycznych połączeniach: płynie(-ną) gummi, klej, knafle, mleko (2), nasienie (3), nieczystoty, olej, oliwa, piana, ręma, ropa (3), wilkołci (5), woda (2), żółtość, żywica; *płynąć od śleziomy, od wątroby; płynąć z ciała, z drzewa* (2), z dziecięcia, z gęby, z głowy, z gory, z matki chorej, z nog, z nosa (6), z oczu (14), z opoki, z piersi (2), z rany (2), z żyły (2); *płynąć na jagody* [= policzki]; *płynąć po jagodach* [= policzkach], nosem (2); *płynąć barzo, z boleścią, długo, obficie* (3), okrutnie, ustawicznie, zbytne (4).

Frazy: »krew płynie« [w tym: z kogo, z czego (14), komu (3), czym (2), »skąd(kolwiek)” (3)] [szyk zmienny] (20): *OpecŻyw* 142, 427v; liłt Brzołkiniowy vłufzony á na proch łtuczony/ krew zaftanawia mocnie łkąd by kolwiek płynęła *FalZioł* I 11c; theż komu zbytne nołem krew płynie/ ta Bałilika/ tho ięft wątroba żyła vżytecznie bywa pułzczana. *FalZioł* V 58v, I 10b, 102a, 130c, 134b, II 11d (11); ták gwoli Bogom łwim czołem bili/ yże im czeftokroć s ciała ich okwita krew płynęła *KwiatKsiąż* N2;

Powiedział/ kthoby chuftę miał vmázaną w tey krwi/ kthora dziewicy z pierwfzych mieściow płynie/ á thą chuftą nogi obwijał/ przełtanie ból. *SienLek* 123; *RejPos* 105v; *SkarŻyw* 393; Pozdrowioná bądź o sláchetna á droga krwi/ ktora z ran vkrzyżowánego Páná mego Iezufá Chryftufá płynieš *LatHar* 207; *SiebRozmyśl* C3v, D3v.

»łzy (a. slozy) płyną (a. płynąć nie przestają); płacz płynie« [w tym: z oczu (14); komu (5), na co (1), po czym (2)] = *oculus defluit PolAnt* [szyk zmienny] (21;1): *FalZioł* II 4b, 15d, III 33a, 41d, IV 31a, 39c [2 r.]; *RejPs* 185v; Gdy patrzę na dzieciátko rufza mię łumnienie Oczy ścirpieć nie mogą by łzy nie płynęły Włpominaiącz ty czały ktore przeminęły *RejJóz* O2, M7v; *LubPs* bb5v; *RejWiz* 191v; A zaż łzy wdowy na iągody nie płyną [*Nonne lacrymae viduae ad maxillam descendunt*] *Leop Eccli* 35/15; Kiedy chory światła nierad widzi/ á w cień łye obraca/ á płyną mu łzy z oczu/ przez znákomitey przyczyny, złe známioná. *SienLek* 22v, 15, 64v; *BudBib Eccli* 35/16[15]; Włzytkim ná Włofką zdradę z oczu płyną łzozy *StryjKron* 602; Zginąłem/ á łzy moje dokonác mię máią/ Które mi z oczu płynąc nigdy nieprzełtáią. *KochFr* 110; Dáléy žal niedopuscił/ y płáč znákomity Który iéy z oczu płynął/ iáko déłcz obfity. *KochPam* 82; *GórnTroas* 12; *KochFrag* 25.

Zwrot: »strugami, strumieniami płynąc« (1:1): *OpecŻyw* 427v; łrugami łzy płynąc muffą od trofki z oczu moich. *RejPs* 185v.

Przen [w tym: z czego (6)] (7) : A wiśiał iák Márthahuz/ á zá tym też trzewá Z rołpukłego niekiedy płynęły czerewá. *KlonWor* 31.

płynąć do czego (1): A iákoż się tu w modlitwie nie kochác/ z ktorey ták wiele dobrego ná nas się zlewa/ y przez nią iáko przez rurę duchowną z niebieskich páłacow zdroie łálki Bożey rozmáitey/ do łerc náłznych płyną? *LatHar* [+9].

płynąć komu (1): Przypadek włáfnie iest zá grzech łąd boży/ Ktory się z náłzey nam przyczyny mnoży. By więc y złoto z oczu nam płynęło/ Nie wypłáćimy co s czáłem zginęło. *RejZwierc* 229v.

płynąć przez co (2): bog włzytkyego dobrego pełnołzcz polozył w maryey aby czo łálky czo zbauyenia czo nadzyeye wnas yełth poznałybyfmy yłz tu plynne zglouy cryftufá przełz łzyyá panná maryá wnas wczlonky tey glouy a łzyye *PatKaz III* 111; *LatHar* [+9].

płynąć w co (3): *PatKaz III* 111; *KromRozm I* O3v; wyárá dar yełt boży/ ktory z páná Kryftufá/ yáko z głowy/ nye gđzye indzye/ yedno w cyáło/ á członki yego [kościola] plynne *KromRozm III* F6.

płynąć czym (1): Rádci widzę piękność twoię okiem/ Lecz przed łwoy vciekę precz łkokiem By nie byłá zołć pod takim miodem/ Snadźby łemnie płinał ciężkim wrzodem *BielKom* E5.

e. Fraza: »trąd płynie [skąd ku czemu]« = rozchodzi się, zajmuje coraz większą powierzchnię (1) : Też żyły ktore łą w łzygi zacięte/ łą barzo pomoczne naprzeciw trędowi, á zwłászczá licznemu ktori ze włzego ciała na wierzch ku liczu płynie. *FalZioł* V 58.

2. Poruszać się po powierzchni wody lub w wodzie; navigare *Mącz, PolAnt, Calep, Vulg, JanStat; nare, natare Mącz, Cn; praenatare Calep, Cn; transire PolAnt; ferri, ire, legere, transfretare Vulg; natatu aut navi Cn* (174) : *BierEz* Q2; *RejWiz* 3; DWá dzbany máłowáli/ ony łpołem płyną/ [...]. Aż po chwili miedzyány/ rzekł do gliniánego/ Wierę płynwá połpołu *RejZwierc* 117v, 116v; przyplłynęli do iedney źiemie/ gđzie im iuż wody nie s łthawáło płynąc [!]/ to iest nie było głębźzego morzá iedno łzefnáście łokci. *BielKron* 444, 315v; *Navis volat, Mknie się/ skokiem płynie. Mącz* 505c,

248c [2 r.]; *KochJez* A3; *Ták ci fye biédnéy Europie doftáło/ Ieno że wołu chćiałá przyśięść máło: Bo fye znienáglá przymknał z nią ku wodźie/ Potym iák płynie ták płynie bez łódzie. KochPieś* 7; *Pátrzmý ná dźieci gdy fię vczá pływác/ Niż poczná o fwey mocy nurt przebywác/ Pod pierśi pęcherz ábo korek ścielá/ Nim fię ósmielá. Potym ná głębiá/ tą y owá plecá/ Ochotnie pływác/ w byftrey wodźie miecá* *KlonFlis* E2, C2v, E2v.

płynąć na czym (żywotne) (1): *Gdy koń ciężko tchnie álbo dyfzy: [...] rofkáz ná nim przez głębiá pływác* *SienLek* 170.

płynąć za kim, [za czym (żywotne)] (1): *A Ionátás y ftymi ktorzy z nim byli wfkoczył w Iordan/ y przepłynął ná drugá ftronę/ ále oni zá nimi pływác nie chćieli. BudBib* 1.*Mach* 9/48; *[[Jelen]* *Baczy zá śládem pfow siłá w koło. Ktorzy dopiero po nim fzczekáią/ Pływác raz niechcá raz pomysłáią/ A ktorzy zá nim plynęło wiele/ Ci go pędźili ná brzegi śmieie. KmitaŁów* B].

płynąć dokąd (16): *[żółw] małpiezá zábić myślił. Tedy záfię k niemu plynął* *BierEz* Qv, Q2; *Nátychmiaft tedi Alexander przykazał niekthorym rycerzom fwym nágo wnidz w wodę/ áby plynęli do onego wyłpu. HistAl* M4v; *kazáła rycerzowi áby ono dźiecię po morzu puścił/ áby tám plynęło gdzie by Pan Bog raczył. HistRzym* 32; *SkarŻyw* 599; *Do mnie płynie wieloryb rozdárwfy páfzczekę. KochFr* 94; *Calep* 836a, 911a, b; *A więc popiół moięgo ma bydź vtopiony Mężá! á kości plynác w cudzē ftrony! GórnTroas* 46, 29; *WujNT Act* 21/2, 27/6; *KlonFlis* E2v. *Cf* »płynąć po wodzie«.

płynąć kórędy (5): *gdy [cetusa] obączá gdzie ftogi/ thedy ribitwi iadá k niemu z piłczki y z trębacźmi/ á on do nich przydźie [...] á płynie podle łodzi* *FalZioł* IV 31c; *RejWiz* 151; *połiekli tám Turcy wiele ludzi/ [...] drudzy przez przekop plynęli/ ktore Turcy ftrzeláli iáko kácźki ná wodzie* *BielKron* 316v; *SienLek* 170; *WujNT Act* 27/2.

W połączeniu szeregowym (1): *iźby fnádniey fnadź wyrozumieć mogł drogę kędy wąż lezie/ kędy rybá płynie/ kędy pthak leci/ niźli kędy leci mył á fpráwá człowieká młodościá vniefionego. RejZwierc* [121].

W porównaniach (7):

~ *Jako comparatum* (5): *Pátrzże nád tym powietrzem wnet záfię ieft wodá/ A nád tą wodá ogień/ pátrż iáka to zgodá. Nie mnimayże by wodá co fię w niey ochynác/ Albo iźby iáko Bobr mogł po tám tey plynác. RejWiz* 151, 42; *RejPos* 316; *[Nautilus ryba]* *Wfplynawfzy ná wierzch wypręży fię opák/ [...] Y płynie łobie by co ftátecznego* *KlonFlis* E4, E4.

Jako comparandum (2): *Tolutim incedere, Mknác fię by plynął. Mącz* 457d; *Bo iáko ná Morżu okręt we dnie y w nocy plynác potrzebuie vftáwiczney fłraży [!]/ ták Rzeczpołpol: każda potrzebuie tákich ftróžow* *GórnRozm* M3v. ~

W charakterystycznych połączeniach: płynąć na doł, ku domowi, w cudze strony, wprzój na (w) zad (3), *do wyspu; płynąć przez głębiá, podle krajow [jakich], podle łodzi, przez przekop, po wierzchu; płynąć od gor; płynąć w korytach; płynąć ze wszystkiego biegu, bez łódzie, ochotnie, prędko, skokiem.*

Fraza: »okręt, galera płynie« (5:1): *GórnRozm* M3v; *StryjKron* 315; *Neptune/ nie burz morzá: bełpiecznie okręty Niech po nim plyná/ w ten dźień ósobliwie święty* *PudłFr* 67; *Rotmiłtrználazfzy okręt Alexándryifki/ ktory plynął do Włoch/ przeládźił nas do niego. WujNT Act* 27/6, *Act* 21/2, s. 501 *marg.*

Zwroty: »po morzu, morzem, przez morze, na morzu płynąć« [szyk zmienny] (2:2:2:1): Małpież mu rychło wwierzył/ Y ná grzbiet żółwiowi włkoczył: Tákże po morzu płynęli *BierEz* Qv; Był ten Bucefal przywiedzion z Indyey/ źwirzę mocne/ okrutne/ á ftráźliwe/ ná kítałt koniá/ ták mu było morzem płynąć iáko po zyemi iść *BielKron* 122v, 460; [wizja *Kasandry*] Owoż mamy dwie łtońcy/ owoż dwie Troi: Owoż y łáni morzem głębokim płynie *KochOdpr* Dv; Słýżależ o Leándrze/ gdy płynął przez morze *PudłFr* 58, 67, 68.

»precz płynąć« = *odpłynąć* (1): Też niewiáfty ich [Żydów] częstokroć chodzą do rzeki ftráźláiąc s podółká grzechy do wody/ áby precz płynęły. *BielKron* 465.

»płynąć po rzece [skąd]« (1): Vźrzał áno iábłufzká piękney czyrwoności/ Płyną po oney rzece/ od gor wyfokości. *RejWiz* 177.

»po wodzie, wodą, przez wodę płynąć« [w tym: *dokąd* (2), w czym (1)] [szyk zmienny] (2:1:1): *BielKron* 452v; Secundo flumine navigare, Po wodzie plinąć. *Mącz* 378a; potym Litwá [= *Litwini*] przecięłá powroz/ ná którym Gálerá byłá wwiązána z kotwicą/ iż po wodzie ná doł płynęłá *StryjKron* 315; IA to Klelia płynę przez Tybrową wodę *KochFrag* 40.

»wzgorę [= *pod prąd*] płynąć« (1): Nare contra aquam, Wzgóřę plinąć. *Mącz* 248c.

»wzwodę [= *pod prąd*] płynąć« (2): [św. *Floryjan*] na oštátek z mořtu wtopion przywiazawřzy kámięń do řzye w rzece Enezum/ w ktorey wzwodę płynąc/ ná iedney fkále ořiaknął *BielKron* 357, 432v.

Przen (7) : A tá łodká [Kościół *Katolicki*] płynie y łynie: Tyráńřtwá wřzytki y Heretyctwá przetrřawřzy/ iáko mocna řkálá/ řtoi. *SkarJedn* 150.

płynąć za czym (1): Iuż beřpiecznie pioreczko zá niá [za *cnotą*] może płynąć/ A gdzye řie oná kápie przy niey řie ochynąć. *RejWiz* 3.

płynąć dokąd (1): [przyjaciel *zmysłony*] Nie idzie kędy worki wyprořnione/ Pełná řzpiźárnia/ kupą čiágnie k łobie/ Ochotá płynie/ gdzie mieřzki nátknione. *GrabowSet* Yv.

a) Przybywać gromadnie [skąd] (2) :

płynąć dokąd (1): A lud ze wřzech řtron płynął do Kráková záwřdy. *StryjWjaz* B2.

W porównaniu (1): Vřárze zewřzád płyná iák lás s proporcámi *StryjWjaz* B2.

b) W opisie gwiazdozbioru *Argo* (2) : Tym křztałtem *Argo* płynie. po mářzt piéřwřza gáńnie Połowicá/ ořtátek połyřkawa iáńnie. *KochPhaen* 14.

Zwrot: »[czym] wspak płynąć« (1): ZA ogonem wielkięgo chártá pořtępuie Okřęť [*Argo*]/ który nie tákim řpofobem řęgluie/ Zeby przodkiem prół wáły: Lecz ztobá [lege: sztabá, tj. przodem okřętu] wřpák płynie *KochPhaen* 14.

a. Podróżować po wodzie okřętem, łodzią itp. (108) : Dáley płynąc/ nádeřzřifmy rybitwy w łodziach łowiąc ryby *BielKron* 442v, 441v, 442 [2 r.], 444v, 447, 450; Ten Szyper kiedy nie płynie/ ma oddáć drugiemu wřzyřtko *GostGosp* 92; *OrzJan* 68; A gdy był okřęť porwan/ á nie moğł wiátru przemoc/ puřciwřzy řię po wiátru/ płynęłifmy. *WujNT Act* 27/15, *Act* 27/7, 17; *KlonFlis* E.

płynąć na czym (3): Ale Apollon deřzczkę vchwyćiwřzy/ iáł řie iey dźierzeć/ y płynął ná niey cáte trzy dni y trzy nocy. *HistRzym* 11v. Cf »płynąć na łodzi«.

płynąć po czym (6): To Bulgári/ co napřzód płyną po Dunáiu *KochProp* 13. Cf »płynąć po morzu«, »płynąć po rzece«, »po wodzie płynąć«.

plynać za czym (1): Zebyś dał pokoy w prawo rzece owey/ A żebyś w lewo trzymał się Krolowey [= *Wisły*]. Ieśli też wolisz panny [= *Narew*]/ pływże za nią/ Puściwszy panią. *KlonFlis* G4v.

plynać dokąd, w jakim kierunku (34): *Leop 2.Par* 20/37; A gdy ony dzyeci [*Romulus i Remus*] w fkrzynce ná rzekę pułzczony były/ pływęły ná doł/ potym zawięzły pod iednym brzegiem. *BielKron* 98v; Obrocił się potym Kolumbus ná zachód łońcá/ płynął aż do Hiłzpany. *BielKron* 443, 441, 442, 446, 449v, 454, 454v; *HistRzym* 11v, 34v, 131; *KochMon* 21; *BudNT Act* 21/3; *SkarŻyw* 455; *KochFr* 128; nie tám gdzie chcemy/ Ale gdzie nas wiátry niofá/ plynąć muśiemy. *KochPieś* 9, 19; Małz błogofłáwić teraz moiey drodze: Aby m fortunnie plynął aż w te kráie/ Ktore mi Bog moy/ y łzcześnie podáie *GrochKal* 6; bełpiecznie plyn ku fwému domu. *GórnTroas* 74, 19; *WujNT Act* 14/25, 21/3; *SarnStat* 392, 1074, 1111; *KlonFlis* D2v [2 r.], E2v, Fv. Cf »plynać przez morze«, »plynać w okręcie«, »plynać rzeką«.

plynać skąd (6): *BielKron* 449v; A gdyż iuz trzy dni od brzegu plynęli/ wftáło im powietrze przeciwne *HistRzym* 34v; *WujNT Act* 14/25; A wsiadłszy ćicho w olfzá wydrożoną/ W znák położoną. Od brzegu fwego ósmielił się plynąć *KlonFlis* C3v, Fv. Cf »plynać rzeką«.

plynać którędy (13): [*Kolumbus z towarzyszymi*] Plynąć imo wysep Kubę/ przyplynęli ku iedney wyłpie gdzie był dobry przyłtęp *BielKron* 442, 442 [2 r.], 442v; *HistRzym* 33; Vorüber íchiffen. Mimo plynąć. Praeternavigare. *Calag* 550b; *KochFr* 128; *WujNT Act* 27/13; Niektórzy wściem plyną do Káiru Nilowym *KlonFlis* D2v, D2v, F2, F4, G3.

W porównaniach (3):

~ *Jako comparatum* (1): Przed się on [*kupiec*] plynie iák rybá ná wędę/ Przed się on mowi/ łtráćiwfzy ná będę. *KlonFlis* D4v.

Jako comparandum (2): Y ták w oney prołtoćie y práwołci/ czynili wolá Bożá/ ták łácnó/ iáko gdy kto po wodzie plynie. *SkarŻyw* 260, 261. ~

W charakterystycznych połączeniach: plynąć do domu, do drugich krain, do innej ziemie, do Ziemi Świętej, na doł, gdzie wiátry niosą, ku brzegu, ku swemu domu, w [jakie] kraje, za morze (2); *plynać od brzegu* (2); *plynać pod gorę, przez wiele krolestw, imo wysep* (4), *mimo; plynąć bezpiecznie, fortunnie, leniwo, prędko, rowno, ustawicznie, wartem.*

Zwroty: »plynać na morze, na wodę« = wyruszać w podróż (2:1): [*Jeden*] Pomyka rohátyny á gránatá máca/ A iáko łbem łzalony po łtronách obráca. [...] Drugi plynie ná morze áno go wiátr niefie *RejWiz* 13, 130v; *RejZwierz* 121v.

»plynać przez morze (a. morskie zakręty), morzem, po morzu« [*w tym: do kogo* (1), *dokąd* (1)] (3:3:1): Nieboy się Páwle/ [...] Otoć dał Pan Bog włzyłtki/ ktorzy łtobá plyną po morzu. *KrowObr* 21; *BielKron* 445v [2 r.]; Ale serdca i siły nie masz, i takim się ty Czując, tedy plynąłeś przez morskie zakręty, Zebrawszy towarzystwo *KochMon* 20; *SkarŻyw* 543; *KochPam* 81; *KlonFlis* D.

»plynać w okręcie (a. w łodzi), na łodzi (a. na nawie), pułszkutkiem (a. szkutą« [*w tym: dokąd* (2)] [*szyk zmienny*] (4:2:2): Hiłzpanowie też knim [*Maurom*] w małych łodziach ku brzegu plynęli *BielKron* 448, 442; *HistRzym* 40v; [*Tezeus*] Plynął ná prędkiey Nawie przez głębokie morze *KochPam* 81; *Calep* 690b; *OrzJan* 69; Iuz plyn pułłzkutkiem y wárowną łzkutą/ Zytá ná futá. *KlonFlis* E3.

»płynąć rzeką, po rzece« [*w tym: skąd (1), dokąd (1)*] (2:1): Nad to człowiek idąc w drogę/ przypaśnie miecz swoj/ aby zbijał y krądl/ albo się puścza na morze/ y płynie po rzekach *BibRadz 3.Esdr 4/23*; Stamtąd płynęliśmy rzeką Nilusem do Babilonii *BielKron 455v*; *CiekPotr 72*.

»po wodzie, wodą płynąć« [*szyk zmienny*] (3:1): [*Barbarosa*] obiegł Nicią miasto w Sabandii [!] nad morzem. Przeciw ktoremu Andreás Doria [...] z ludem z Włochy z Hiszpany y z inąd wodą płynął. *BielKron 192v*; *RejZwierc 150*; *SkarŻyw 260*; A ty/ co tedy płyniesz po głębokiej wodzie/ Vmiey o Chmielowskię powieścić przygodzie. *KochFr 66*.

»płynąć przeciw wodzie [= *pod prąd*]« [*szyk zmienny*] (2): *SkarŻyw 261*; Ale gdy przydzie przeciw wodzie płynąć/ Potrzebą żagle wydęte rozwinąć *KlonFlis E4v*.

Szereg: »płynąć albo iść« (1): Przysięgą Faktorów którzy z przedaynymi rzeczami płyną albo idą panów swych *SarnStat 645*.

Przen (23) : To sztuka przednia [...] obrac sobie trwały Y przyrzyty bród/ kędy cnotą płynie *GosłCast 55*.

Zwrot: »płynąć przeciw wodzie« = *przeciwstawiać się czemuś* [*szyk zmienny*] (3): Nie rozumiem kto to iest/ s postawą szaloną/ Ale widzę iż ma rzecz/ własną y przesroną. Y zda mi się że trudno/ płynąć przeciw wodzye/ Bo widzę iż nie w iednej/ ten bywał przygodzye. *RejZwierc A6, 52v*; [*do króla Zygmunta III*] Wielkich Iągiewów potomku iedyny, [...] W niewielkiej łodce, przeciw silney wodzie, Niechcąc ia płynąć, nawy się twej chwytam *GrochKal [2]*; [*BudArt Zv*].

a) *Życ*; zwykle w nawiązaniu do metafory życia doczesnego człowieka jako niebezpiecznej podróży morskiej (18) : Kto s fławą płynie/ Czas mu nie ginie. *RejZwierc 238v*.

płynąć co (1): To sztuka przednia żeglowania tego/ Którą płyniemy/ cug wieku nalszego/ Ominąć fkrity niebezpieczne skaly/ Zakrytych niecnót *GosłCast 55*.

płynąć dokąd (3): *RejWiz 65*; Vwierzył/ że to człowiek przyrodzeniu swemu Nie czyni k woli: ale powodzą porwany Płynie/ tam gdzie go niosą pienie bawany. *KochMarsz 153*. Cf »płynąć przez morze«.

W porównaniach (2): iako tu godzinka namnieysza vderzy/ To się s kosa marna śmierć na życie zamierzy. A płyniemy do tego by w tej rzece wodą *RejWiz 65*; *PaxLiz ktv*.

Zwroty: »płynąć do kresu« (1): A tak moy miły bracie/ [...] wważayże czasy swoje/ wważayże do ktorego kresu płyniesz. *RejZwierc 124*.

»płynąć w łodzi« (1): a my w tej łodzi/ w tym okręcie/ gdzie śmierć sztyruie/ płyniem ieden za drugim/ po tym niebezpiecznym morzu *GórnDworz H6*.

»na morze płynąć« [*szyk zmienny*] (3): Ale coż rzecz: iuz nielza iedno na to morze [*swiata tego*]/ Tak y bez wiosła płynąć chocia y zewsząd gorze. *RejWiz 2, 185*; A ty byś się obaczył na jakie morze płyniesz/ mogłbyś pewnie a wstawicznie pociągac powrozow swoich/ żaglow y kotwic swoich. *RejZwierc 132*.

»płynąć przez morze (a. nawałności morza), po morzu, morzem« [*w tym: dokąd (1)*] [*szyk zmienny*] (3:2:1): *GórnDworz H6*; A tak obaczywszy to nędzne a skazone zarazenie twoie/ wynidze za tym Panem s tych krajn pogankich/ [...] a płyn y grzeb się kędy mozesz przez thy nawałności [...] morza

świątą tego. *RejPos* 237; Pilnie się trzeba wczuć człowiekowi cznemu. Iako już ma do końca przez to morze płynąć/ Aby się gdzie na brzegu nie przyśló ochynąć. *RejZwierc* 120v, 103, [121]v, 127.

»płynąć w okręcie« (1): *GórnDworz* H6 cf »płynąć w łodzi«.

»płynąć do portu swojego« [szyk zmienny] (3): przebiwszy się na lufy na głębsze się morze znowu pułzczał/ to tu ielzcie będzie ostrożniejszy pilności około siebie potrzebá/ bo już płyniesz do onego portu swego wdzięcznego *RejZwierc* 126v, 176v, 177.

Szereg: »brnąć a płynąć« (1): A niechci świeci wftawicznie pułthelnik v brzegu twoiego [...]. A brni bełpiecznie/ á płyn bełpiecznie do tego porthu obiecánego swoiego. *RejZwierc* 177.

b) *Aluzja do herbu Korab* (1) : Bo ile Korabczykow tych w Polszcze widamy/ Máło ich prożnujących márnie pewnie znamy. [...] Iako ten Korab zacny s tego domu [*Laskich*] płynie/ A nigdy się na ftronę ni w czym nie vchynie. *RejZwierc* [28²].

3. Wydzielać płyn (9) :

płynąć czym (3): *Quercus sudabant roscida mella, Płynęły miodem. Mącz* 427a, 371a. Cf *Zwrot*.

Zwrot: »krwią płynąć« = *krwawić* (1): iako y máćicá/ áczkolwiek krwią płynie na miefyąc/ á wżakże sje thám w niey żadna krew s przyrodzenia niechowa *SienLek* 89v.

Przen (1) :

Fraza: »miodem płyną wargi [czyje]« = *ma słodkie usta* (1): Miodem płyną wárgi twoie [*Favum stillant labia tua*] oblubienico *BudBib Cant* 4/11.

a. Ropieć (4) :

Frazy: »oczy płyną« [*w tym: komu* (2)] (3): *PatKaz III* 120; Będąc już w ftárości Izáák fzczedł na oczach/ ábowiem mu s choroby płynęły áż nie widzyał *BielKron* 14; *SienLek* 66.

»rany płyną« (1): *Dijałcorides* powiada: iże gich [*ostrei*] fkorupy fpalone/ maią mocz wyfufzać rany zapfowane/ [...] ktore barzo płyną á niemogą być wyfufzone. *FalZioł* IV 38b.

b. Płakać (1) :

Fraza: »oko płynie« (1): Oko moje płynie/ a nie wfpokaia się [*Oculus meus defluxit et non tacuit*]/ niemáłz też odpoczynienia. *BudBib Thren* 3/49.

4. Topnieć; colliquefieri, condeliquescere, deliquescere, deliquere, diffluere, diffundi, dimadere, distabescere, evanescere, intabescere, liquari, liquefieri, liquere, liquescere, liqui, solvi, tabescere Cn [*w tym: od czego* (4)] (5) :

Zwrot: »(z)niszczyć (a. (z)ginąć) jako wosk (od ognia) płynie« [szyk zmienny] (5): iako wosk od ognia płynie [*Sicut fluit cera a facie ignis*]/ tak niechay zginą grzełznicy od oblicza bożego. *WróbŻołt* 67/3 [*przekład tego samego tekstu HistRzym, KochPs* 96, *LatHar*]; *HistRzym* 57; Iako wołk płynie kiedy fłónce grzeie/ Ták moię ferce w telknicy niłzcieie. *KochPs* 31, 96; *LatHar* 589.

5. W różnych znaczeniach przenośnych (122) :

a) *Pochodzić, mieć w czymś lub w kimś swe źródło; derivari, procedere* *Modrz* [*w tym: od kogo, z kogo, z czego, skąd* (72)] (81) : *RejPs* 54; *KromRozm I* O3; *KromRozm III* Cv; Ktore pożytki ponieważ sje przes cudzołstwo porá/ á wiele złego s cudzołstwá płynie/ Przetho Pan Bog w Stárym Zakonie cudzołżniki y cudzołżnice śmiercią kárác rofkazał *GroicPorz* kk3v; Ielzcie też powiádałz iż s Stolicy Bożey/ y ze krwie báránkowej płynie wietzne odkupienie *KrowObr* 66v, 67v;

RejWiz 174; *SarnUzn* H5; *RejAp* 133; troiaka piękność ieft ná fwiecie/ á wżytká z dobroci Boskiej płynie *GórnDworz* Ll, D7, Fv, Ff7v, Ll7; *RejPos* 265; *CzechRozm* 28 [2 r.], 35v, 61v, 129v, 142v (9); *ModrzBaz* 100; *KochPs* 98; *CzechEp* 118, 236 [2 r.], 270; Stámtąd flába rofkofz płynie/ A poćechá zaráz zginie *KochMRot* A4, B3; *WerKaz* 304; *GórnRozm* M; *GórnTroas* 4; *GrabowSet* X2; *LatHar* 2, 165; *WysKaz* 4, 22, 33; *SarnStat* *6, 772; *SiebRozmyśl* E2; *SkarKaz* 349b; *KlonWor* 69.

płynąć do kogo (1): wżelákie dobro/ [...] od Bogá [...] iáko od morzá niezmiernego/ álbo ognia nieogárnionego/ do nas płynie y pochodzi. *KořakSzczęśl* A2.

płynąć komu (16): Ociec dáie *Effe* álbo żywot Synowi/ [...]. Item/ vczą że mu rofkázuie. Z oycá práwi płynie wżytko lynowi. *SarnUzn* H3; *RejAp* 188v; *RejPos* [219]; z martwych wftanie Pána Krytuřow/ ieft z martwych wftanie nářze/ gdyż nam z niego płynie odpufzczenie grzechów *RejPosWstaw* [110³]v; *KochTr* 19; Dořyc ná tym kiedy wie [człowiek]/ że go to nie minie/ Co z przeżrzenia páńského od wieku mu płynie *KochPieř* 10; O Pánie Boże/ z ktorego łáiki/ y odpufzczenie nam płynie y zbáwienie: rácz miłostíwie pokázác nád nami litořć twoię *LatHar* 423; *SkarKaz* 209b, 383a, 551a; *CzahTr* H3v; *SkarKazSej* 666a, 693b. Cf »zewsząd płynąc«.

płynąć na kogo, na co (2): Ale řkad że wždy płynie ten fráfunek ná nie [na serce]? *ZawJeřt* 20, 23.

płynąć przez kogo, przez co (3): O báłwochwálcu/ řam tylko Pan Bog ieft zřzodło wżego dobre⁸⁰/ od tego łáme⁸⁰ płynie wżyřthko dobre/ przez Syná moiego. *KrowObr* 153v; *CzechRozm* 28; Wiecznych rofkofzy płyną żywé zřzodre Przez ręce twoie [*Panie*]. *KochPs* 21.

płynąć za czym (1): tedyć teř bez wátpienia godnieyřze řá [*białegłowy*] onych vpominkow/ kthore zá cnotą płyną/ niř męřczyřni *GórnDworz* Aa2v.

W porównaniach (7): *KrowObr* 135v; Widzę że řię řzkodliwřza z řtálá dřiř odmianá/ Ktora zá Przodkow wářzych byłá nie řlycháná. Z niey práwie iák z řtudnice ty nieřzczęřcia płyną/ Prze ktore/ namocnieyřze Páńřtwá częřto giną. *Prot* A2; *RejAp* 178; *RejPos* [219]; *ReszPrz* 103; *KořakSzczęśl* A2; Wřiřcy wotá twe mądre w księgi řwe w piřuiá/ A vchem řię řchylonym ráđřie przyřluchiú. Z ktorey płyną tyřięćmi pożytki obřite/ Iáko wody ze zřroiu nigdy nie przebite [*lege*: przebyte]. *SapEpit* B.

W charakterystycznych: *płynie(-nq)* bogactwo (2), błędy, cnota (2), wszystko dobre (4), wiele dobrego, dobre, frasunek (2), grzechy, nauki, niecnoty, niepożytki, nieszczęřcia, obřitořć miłosierdzia, oczyřcienie, odkupienie (2), odpufzczenie (grzechow) (2), owoce, pięknořć, pociechy, wiele pomocy, pożytki, prawa, prorocřta, dziwne przypadki, reguły, rozkosz (3), rozum, sprawa i żywot, stąpienie Jezusowe, ubłaganie boskie, wdzięcznořć, zbáwienie (2), żywe zřzodre rozkoszy, wiele złego, złořci, zřródło lutořci; *płynąć z Boga*, z cudzořostwa, z dobroci boskiej, z ducha bożego, z krwi barankowej (2), z łaski, z miernořci, z miłosierdzia, z skażonej natury, z nauki (2), z obietnice, z Boga Ojca, z pisma świętego, z postanowienia przedwiecznego, z pocziwego postu, z przeřrzenia páńskiego, z rozmowy, z rąk páńskich, z ręki szczodrořliwego pana, z ręku gođđmi przebitych, z skarbu serca złego, z słowa bożego, z stolice bożej (2), z řwiadectw pewnych, z wiary w Boga, z zamknienia i postanowienia, z zřzodła [jakiego] (9); *płynąć od Boga* (2), od jednej głowy, od majestatu páńskiego, od jednego zřzodła (2); *płynąć przez ręce* (Boga), przez Syna.

Zwrot: »zewsząd, ze wszech stron płynąc« [*w tym: komu (3)*] (4:1): *RejRozpr* K2v; obchodź sie ná wšytkim s káždym fprawiedliwie. Vřzyřz ánoć zewřzech ftron płynie czego trzeba *RejWiz* 51v, 12, 127v; Piżmem y mirrhą pachną drogotkáné Twé řzáty [...] Zewřządći rořkofřz płynie *KochPs* 67.

Szeregi: »ciec i płynąc« (1): Są tedy obyczáie iákoby řzrodłá á počzátki/ z ktorých práwá ciec y płynąc máią [*manare ac derivari*] *ModrzBaz* 70.

»leżć albo płynąc« (1): fktorých [*regul*] inřze Reguły iáko Záby z błotá lážą/ álbo płyną *KrowObr* 135v.

»płynąc i pochodzić« [*szyk 3:1*] (4): IEřzće teřz powiadařz/ iz řtego iednego řzrodłá Páná Kryřtuřá wřzytko płynie y pochodzi/ cokolwiek ieřth potrzebnego ku zbáwieniu ludzkiemu *KrowObr* 70, 71v; *KolakSzczęřl* A2; *SkarKazSej* 664b.

»płynąc a przypadać« (1): A nákoniec iáko Mánná z niebá ná puřczy przodkom twoim/ ták wřzytko áni wzwięřz řkad tobie płynąc á przypadać będzye. *RejPos* [219].

»płynąc i wszczynać się« (1): Cernitis ex uno fonte omnia scelere manare, Baczicie yáko z yednego řzrodłá wřzyřtki niecnoty płyną y wřzczináya sie. *Mqcz* 208b.

b) Toczyć się, dziać się (12) : Poyřrzy okiem łáfkáwym ku téy niřkiéy řiemi/ A dopuřć fye miánowác rymy niegodnemi. Póki płynął chwálebny ón piérwřzy wiek złoty/ A ludzie przeřtrzegáli dobrowolnie cnoty *KochPhaen* 5.

płynąc komu (3): mnie sie ták widzi/ iz ktorzy sie s tym řzczęřciem rodzą/ iz im wřzytko przyřtoi/ [...] ći máło w tym potrzebuia inego miřtrzá ábowiem máiąc tho z biegu niebá/ chociaby oni niechcieli/ iuř im tho ták lámo płynie/ iz cokolwiek poczną/ ludziom ná nie s podziwieniem pátryć miło. *GórnDworz* E5, E7. Cf »[komu] jak z wodą płynąc«.

Fraza: »jako dzień za dniem (a. po dniu) płynie« (2): *KochPs* 144; Iáko dźien zá dniem zwykłym płynie torem/ Tá k fye řráfunki řćigáią z vporem *ZawJeřt* 8.

Zwroty: »kołem płynąc« (1): Niechay Bóg Izráelřki ná wřzyřtek řwiát řłynie/ Póki kołóm [!] niemylnym dźieñ zá nocą płynie. *KochPs* 61.

»[jakim] torem płynąc« (5): Spięwáycie imię páńřkié řwiętořliwé. To niechay záwřdzy w vřćiech ludzkich řłynie/ Póki pámiętny wiek řwym torem płynie. *KochPs* 173, 134; Odmięnořć řprawuie/ Ze człék/ to řmutek/ to wefelé czuie: Z tych dwu řtron řywot ieřt řpoion człowieczy/ Y takim torem płyną wřzyřtkie řzeczy. *ZawJeřt* 25; Y przymioty twé kwitniácé/ W oczu nářzych niechay řłyną/ Póko látá torem płyną. *ZawJeřt* 45, 8.

»[komu] jak z wodą płynąc« = *łatwo przychodzić (1):* [Starzy] Piwo á miód pijáli/ o wino nie dbáli/ A wřdzy dáleko zdrowřzy niř wy dźieř bywáli. Zboże/ řukno/ y ołow/ mięfo tanie było/ Y wřzyřtko im ták prawie iák z wodą płynęło. *BielRozm* 29.

Szereg: »płynąc i bieżeć« (1): Ale iz ia wiem [*Panie*]/ y pewienem tego/ iz řywot nářz nie ládá iáko płynie y bieży/ ále w twoiey władzy y řřádzieniu ieřt *LatHar* 583.

c) Wynikać [z czego] (1) : *Item*, kto w leřie drzewo ná naczynie iákie vtenřilia řobie czyniąc, diřkursy piękné znáydzieřz *ex iure civili* o takich řzeczách w Státuřie Przyřłufkięgo Z téyře demonřtráciiey płynie, kto ná czym grunćie zboże řieie, tedy odpada od nářienia. *SarnStat* 1277.

d) O czasie: przemijać, upływać (14) :

płynąć komu (4): Chmurliwa Zimo tobie tak miłe dni płyną *WitosłLut* A5v. Cf »czas płynie«.

Fraza: »czas (żywota) płynie« [w tym: *komu* (3)] [szyk zmienny] (1): *RejJóz* C8; Także też nálze czáfy/ też s tą wodą płyną/ A nigdy nie wrocą ktore raz przeminą. *RejZwierc* 130, 105v [2 r.]; *RejZwierc* 232, 232v; O Pánie Boże/ według ktorego woley płyną czáfy żywotá nálzego: rácz przyiąć próšby nas niegodnych sług twoich *LatHar* 646.

Zwroty: »płynąć z czasem« (1): Pádaią nie zamiány/ árendy nie łamią/ Dożywocia/ wieczności/ y ty czáfem chramią. A ci co tym száfuią rzádem to názwáli/ Bá prawie rząd/ bo sobie dofyć nálápáli. A nie baczą nędznicy iż też s czáfem płyną/ Ledá kiedy s tym rzádem y łami poginą. *RejZwierc* 248v.

»(jako) z wodą, jako woda płynąć« [szyk zmienny] (5:3): Smaczney [!] kęs ziefz śmaczniey vńniez Gdy kłopotow z głowy zbędzielz Boć wierę młodołci szkoda Ktora płynie iako woda *RejJóz* Dv, Q4; *RejZwierc* 105v, 130; Niechay tedy pan moy każe przyść do siebie Ablálonowi/ gdyż Bog nie żada zágładzić duŹe/ bo wzyŹcy płyniemy iáko wodá/ iákoby rzekł/ martwego sýná nie moŹesz wezwáć *BielKron* 71v; *RejPos* 68; dano ty KfiáŹki ábyŹ nie rozmyŹlá/ A co iest poćiwego ábyŹ pilno kryŹlá. Pomniác ná prętkość wieku iáko z wodą płynie *RejZwierc* B4, 232.

e) *O mowie: być wypowiedanym* [w tym: z czego (11)] (13) :

W porównaniach (4): *KochPs* 81; [św. *Efremowi*] więcey dogłowy przychodziło/ niŹli vfty wymowić mogł. ChoćiáŹ był ięzyká wymownego bárzo/ á słowá mu iáko z rzeki wodá zuft iego płynęły. *SkarŹyw* 117, 317; ty swoiá wymowá karmiŹ ludzkie vŹy/ Ze cię być Vlifefem káŹdy słyŹąc tuŹy. Z vft twoich płyną słowá iák deŹcz ćichy z niebá *SapEpit* B.

Fraza: »słowa (a. rzecz, a. wymowa itp.) płyną(-nie)« = *fluit oratio Mącz, Cn; sermo fluit a. profluit, occursant verba Cn* [w tym: *komu* (3)] [szyk zmienny] (10): *Leop* B2; gdy mowić pocznie/ słowá z vft iemu płyną: potokom onym iárem podobny *OrzRozm* Q4; *Oratio fluit, Płynie rzecz. Mącz* 131b; *GórnDworz* S2; Ach iákiefz to ferce złe takich białyh główek/ S ktorego pod czás płynie dofyć takich sówek. Co śnadź drugie y skutkiem iáwnie pokazály/ A iádowi swoiemu dofyć vdziałály. *HistLan* B3v; Wierzę Źefcie y w niebie tám słyháli o nim [o *Mikołaju Źółkiewskim*]/ Iáka mądra wymowá z iego głowy płynie *PaprPan* D2; *KochPs* 81; *SkarŹyw* 117, 317; *SapEpit* B.

Zwrot: »z ust płynąć« [szyk zmienny] (8): *Leop* B2; *OrzRozm* Q4; Z vft poboŹnego sŹczéra mądrość płynie *KochPs* 54, 81; płynęło iáko miód słodki z vft iego kazánie/ náuká/ vpominánie *SkarŹyw* 317, 117; Byłmy fię pobrátáli z wámi o Boginie/ Z ktorych vft wielowładnych vczony wierŹ płynie. *SkorWinsz* A3; *SapEpit* B.

Szereg: »płynąć a mknąć się« (1): *Vehitur oratio tanquam in mari per translationem, Płynie á mknie nie. Mącz* 477b.

f) *O zapachach: rozchodzić się* (1) : PowŹtań á wiey wietrze połnocny y wietrze południowy/ á wiey po ogrodzie moiem/ á będą płynąć wonnołci iego. *March*¹ D4.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (4) : Renato, Plinę ná zad/ wracam nie záś. *Mącz* 248c, 131c; Meo – Ide, przechodzę. *Płine. Calep* 653b; *Praeterlabor – Mimopłinę. Calep* 842b.

Synonimy: **1.** *ciec, lać się*; **c., d.** *ciec, kapać, sączyć się*; **2.a.** *żeglować*; **3.b.** *plakać*; **4.** *rozpuszczać się, topnieć*.

Formacje współrdzenne: dopłynąć, nadpłynąć, odpłynąć, opłynąć, podpłynąć, popłynąć, przepłynąć, przy płynąć, roz płynąć, roz płynąć się, spłynąć, spłynąć się, upłynąć, wpłynąć, wspłynąć, wypłynąć, zapłynąć; pływać, odpływać, opływać, osływać, popływać, przepływać, przy płynąć, roz płynąć się, spływać, upływać, wpływać, wspływać, wypływać, zapływać, przepływać, przy płynąć; roz płynować się, wypłynować; przepływywać, przy płynąć.

Cf **MLEKO PŁYNNY**, **PŁYĆ**, **PŁYNAĆ**, **PŁYNIENIE**, **[PŁYNIONY]**,
ROZNO PŁYNNY

MN